

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/niezalezne-zrzeszenie-s/85799,Poczatki-Niezaleznego-Zrzeszenia-Studentow-w-Poznaniu.html>

NZS

ARTYKUŁ

Początki Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Poznaniu

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: PRZEMYSŁAW ZWIERNIK 30.08.2021

W efekcie strajków w sierpniu 1980 r. oraz podpisania porozumień między strajkującymi załogami, a władzami PRL powstał NSZZ „Solidarność”. W czasie gdy w zakładach pracy zakładano komitety założycielskie Związku, studenci

organizowali struktury niezależnej organizacji akademickiej.

Zalążki takiej organizacji powstały w Gdańsku już podczas sierpniowych strajków. 27 sierpnia 1980 r. grupa studentów wystosowała bowiem „Apel”, w którym zawarto propozycje reformy szkolnictwa wyższego i domagano się utworzenia niezależnej organizacji studenckiej, a 2 września powołano Tymczasowy Komitet Założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów Polskich Uniwersytetu Gdańskiego.

27 sierpnia 1980 r. grupa studentów w Gdańsku wystosowała „Apel”, w którym zawarto propozycje reformy szkolnictwa wyższego i domagano się utworzenia niezależnej organizacji studenckiej, a 2 września powołano Tymczasowy Komitet Założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów Polskich Uniwersytetu Gdańskiego.

We wrześniu 1980 r. – a więc jeszcze przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego – niezależne organizacje studenckie (pod różnymi nazwami) powstawały także w innych ośrodkach akademickich.

Taka sytuacja miała też miejsce w Poznaniu, gdzie funkcjonowało osiem wyższych uczelni: Uniwersytet im. A. Mickiewicza (UAM), Politechnika Poznańska (PP), Akademia Rolnicza (AR), Akademia Ekonomiczna (AE), Akademia Medyczna (AM), Akademia Wychowania Fizycznego (AWF), Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych (PWSSP) i Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna (PWSM).

W tym czasie na uczelniach tych studiowało (na studiach dziennych) ok. 26500 studentów.

Początki

Jeszcze w czasie trwania sierpniowych strajków na Wybrzeżu list ze słowami poparcia dla strajkujących – podpisany przez grono poznańskich intelektualistów – zawieźli do Stoczni Gdańskiej Lech Dymarski i Jacek Kubiak – wówczas student germanistyki i działacz Studenckiego Komitetu Solidarności (SKS). Na początku

września 1980 r. wśród działaczy poznańskiego SKS toczyły się rozmowy o możliwości powołania niezależnej organizacji, a w czasie spotkania grupy studentów w mieszkaniu Jaromira Jedlińskiego (jednego z sygnatariuszy SKS) przygotowano „Oświadczenie” (nosiło datę 12 września 1980 r.), w którym pisano:

„My niżej podpisani studenci Wyższych Uczelni Miasta Poznania w związku z brakiem niezależnej i samorządnej organizacji o charakterze związku zawodowego, która reprezentowałaby nasze interesy wobec władz uczelni ustanawiamy studencką organizację spełniającą następujące wymogi statutowe:

- 1). zrzeszającą wyłącznie studentów
- 2). niezależną i samorządną
- 3). apolityczną
- 4). demokratyczną i opierającą się na jawności działania i decyzji
- 5). w swoim działaniu kierującą się jedynie interesem studenta”.

Postanowiono również zgłosić studenckie postulaty, np. dotyczące przywrócenia radom wydziałów i senatowi dawnych uprawnień, zniesienia praktyk robotniczych i „utajonych działów w bibliotece”, udostępnienia bazy poligraficznej dla nowej organizacji, uniemożliwienia MO i SB „wchodzenia na teren uczelni”.

Lech Dymarski

W dniach 12 - 14 września pod tą deklaracją złożyło podpisy ok. 300 studentów, natomiast podczas następnego spotkania (14 września) w Domu Studenckim przy ul. Dożynkowej wybrano zespół, który miał opracować projekt statutu i postulaty, a także wyłoniono Komitet Założycielski (KZ) Niezależnego Zrzeszenia Studentów.

Jeszcze w czasie trwania sierpniowych strajków na Wybrzeżu list ze słowami poparcia dla strajkujących - podpisany przez grono poznańskich intelektualistów - zawieźli do Stoczni Gdańskiej Lech Dymarski i Jacek Kubiak - wówczas student germanistyki i działacz Studenckiego Komitetu Solidarności.

W jego składzie byli studenci UAM: Katarzyna Łakińska, Zbigniew Konieczny, Jadwiga Jurga, Grażyna Władowska, Józef Kapusta, Jarosław Fiszer, Marek Klimecki, Bernadetta Sturzbecher, Andrzej Sętowski, Piotr Dybowski, Jacek Kubiak, Janusz Skowron, Jan Kłosiński, Tomasz Beba, Lidia Konieczna - Mazur, Jan Grzegorzczak, Andrzej Wilowski, Piotr Michałowski i Tomasz Tórz.

W dniach 25 - 27 września do KZ dołączyły kolejne osoby: Marek Broda, Janusz Szupryczyński, Jerzy Szelest, Michał Gryczyński, Grażyna Podobieńska, Paweł Antczak, Mariusz Bryll, Piotr Mierecki, Marek Jurek, Krzysztof Nowak, Marek Robak, Olgierd Nowak, Ewa Szabelska, Maria Blimel, Anita Pudlik, Bogusław Balczyński, Mirosław Augustyn, Ewa Koczut, Mirosława Wojciechowska, Krzysztof Mazur, Aleksandra Snarska, Tomasz Powęska, Wit Przybylski, Bogumił Kryża, Małgorzata Zapadka, Grażyna Włodarska, Marek Andrzejczak, Ireneusz Chojnacki.

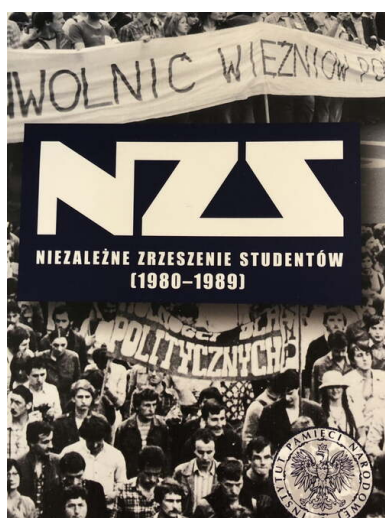
Wśród sygnatariuszy dokumentu znajdowali się m.in. działacze SKS i Ruchu Młodej Polski, a także Socjalistycznego Zrzeszenia Studentów Polskich i osoby dotychczas niezaangażowane w działalność polityczną. Jak wspominał Zbigniew Czerwiński - jeden z aktywnych działaczy NZS:

„Znaleźli się tam zdeklarowani opozycjoniści, różnych frakcji i orientacji, sporo ludzi niezależnych skupionych wokół Duszpasterstwa Akademickiego, ale też członkowie SZSP - ci z dolnej półki, którzy

przejrzeli na oczy. Różne były motywacje – patriotyczna, rewolucyjna, religijna i zwykła ciekawość uczestniczenia w stawaniu się historii”

Rozwój

W następnych dniach zbierano podpisy studentów popierających nową organizację, formułowano postulaty oraz odbywały się – w różnym gronie – kolejne spotkania organizowane przez komitet założycielski, np. 18 września w Collegium Novum UAM członkowie KZ przedstawili projekt statutu i postulaty oraz zapowiedzieli rozmowy z władzami UAM.

Niemal równocześnie z działaniami prowadzonymi na UAM struktury Zrzeszenia tworzyli studenci PP, którzy 14 września 1980 r. w czasie spotkania na Wydziale Budownictwa Lądowego powołali Tymczasowy Komitet Założycielski NZZ PP w składzie: Maciej Dziewolski, Barbara Fabiańska, Jan Gołaski, Ryszard Karasiewicz, Tomasz Kotowski, Krzysztof Mazur, Bogusław Michalak, Sławomir Sienkiewicz.

U progu nowego roku akademickiego w Poznaniu działalność NZZ była najbardziej aktywna na UAM i PP, ale dość szybko została podjęta również na innych uczelniach. Pod

koniec września do Poznania przyjeżdżało bowiem coraz więcej studentów, a to sprzyjało toczeniu ożywionych dyskusji o aktualnych wydarzeniach w Polsce.

U progu nowego roku akademickiego działalność NZS była najbardziej aktywna na UAM i PP, ale dość szybko została podjęta również na innych poznańskich uczelniach. Pod koniec września do Poznania przyjeżdżało bowiem coraz więcej studentów, a to sprzyjało toczeniu ożywionych dyskusji o aktualnych wydarzeniach w Polsce, pojawiało się – na uczelniach i w akademikach – coraz więcej druków ulotnych zawierających informacje i komentarze o sytuacji w kraju oraz nawołujących do „powstawania nowych wolnych, niezależnych struktur”.

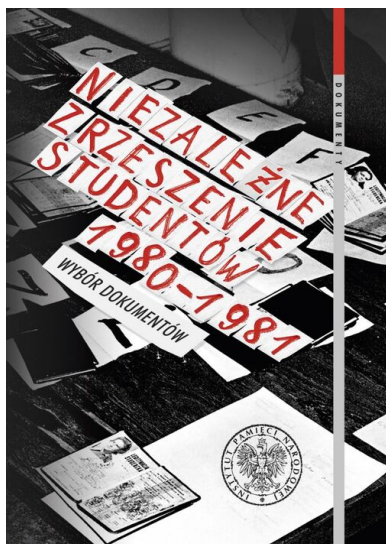
Zapoczątkowana we wrześniu 1980 r. działalność NZS na UAM i PP była rozwijana ze zwiększoną siłą już po rozpoczęciu roku akademickiego – m.in. organizowano spotkania ze studentami, prowadzono zapisy chętnych do wstąpienia do nowej organizacji, prowadzono prace w ramach komisji powołanych przez KZ i organizowano struktury wydziałowe. Na początku października działania członków Zrzeszenia były też coraz bardziej widoczne o czym informowały władze partyjne:

„Aktywnie działa dalej NZS na UAM i PP, szczególnie na płaszczyźnie propagandowej i agitatorskiej, na której coraz ostrzej występują hasła antysocjalistyczne i antypartyjne”.

W październiku 1980 r. NZS działał już na większości poznańskich uczelni, m.in. 1 października na AE powołano Grupę Założycielską Niezależnego Zrzeszenia Studentów Polskich, 2 października na AR Tymczasowy KZ NZS AR, a kilka dni później KZ NZS na AM.

Studenci poznańskich uczelni brali także udział w ogólnopolskich spotkaniach działaczy NZS z różnych ośrodków akademickich, a Mirosław Augustyn z UAM został członkiem Ogólnopolskiego Komitetu Założycielskiego NZS powołanego 19 października 1980 r. w Warszawie.

NZS został jednak zarejestrowany dopiero 17 lutego 1981 r. po kilkumiesięcznej walce o rejestrację.

**Wydawnictwo IPN "Niezależne
Zrzeszenie Studentów
1980-1981. Wybór dokumentów",
wybór i opracowanie Kamil
Dworaczek, Warszawa 2012 r.**

COFNIJ SIĘ